

Heide [VERTELT]

www.heidevertelt.be

309

14 december 2025

Op naar Kerstdag met vier weken advent!

In aanloop naar Kerstdag brengen wij vier weken lang, een kort verhaaltje, wat gebaseerd op de noden in de wereld, maar ook noden dicht bij huis. Het zijn verhalen om over na te denken en al of niet te projecteren naar onze manier van leven of denken.

De derde adventsweek: “Goudete”, (wees verheugd)!

Deze week roept men ons op om verheugd te zijn! Voor de Katholieke gemeenschap wil dit vooral zeggen verheugd zijn op de komst, de geboorte van Jezus. Maar wij kunnen ook uitkijken naar wereldse momenten om verheugd te zijn. De Duitse componist en dichter Richard Wagner drukte verheugd zijn uit als volgt: *“vreugde is niet in de dingen, het is in ons”*. Zich verheugd voelen uit zich in blij zijn, dankbaar, vervuld zijn. Het is iets wat je niet altijd zo maar kan doen, het is iets dat ontstaat. Zelf kan men wel omstandigheden scheppen waarin vreugde gemakkelijker ontstaat! Het kunnen kleine dingen zijn: -de geur van koffie, een glimlach, -een vogelgeluid, -dankbaarheid uiten, -iets delen, -zelfs de gewone, aangename, aanwezigheid van iemand. Dankbaarheid maakt het hart zachter en opent het voor vreugde. Je voelt je ook verheugd als je iets zinvol kan doen, iets kan doen voor anderen, iets kan creëren. Ook gezamenlijke waarden delen met anderen kan verheugend werken. Vreugde kan ook verdwijnen wanneer we te hard proberen om alles goed te doen, alles vast te houden, te controleren op te treden. Vreugde heeft iets kinderlijks, durf te ontspannen en de dingen te laten zoals ze zijn!

Ooit was ik misdienaar.

Er was een tijd dat ik misdienaar was in de kerk van Essen-Centrum. Voor een jongen van 11 jaar was dat een hele belevenis. De onderpastoor was in onze klas langsgekomen en had ons verteld over het leven van een misdienaar. De meeste aandacht ging naar de taken tijdens de mis, maar wij hoorden vooral het magische woord *vrijaf*. Want bij huwelijks- of uitvaartmissen waren er altijd minstens twee misdienaars nodig, en wie daarvoor werd uitgekozen, kreeg op school vrijaf. Alleen al dat vooruitzicht maakte het een begeerde taak. De foien die we tijdens die diensten ontvingen, werden zorgvuldig bijgehouden door deken Verbist in een bruin leren zakje dat enkel hij mocht openen. Het hele jaar door vulde we de beurs, tot het grote moment waarop de pot werd aangesproken voor de jaarlijkse busreis met de onderpastoor. Een uitstap die aanvoelde als een bedevaart én een schoolreis tegelijk. De eerste keer dat ik mijn misdie-

Cadeautips!

December “cadeautjesmaand”
twee voorstellen!

“waar lijn 12 haar sporen achterliet”

te koop bij dagbladhandel Bouckaert-Pelckmans, Carrefour, Visit
Kalmthout (35 euro)

“de Kalmthoutse Gouden sportgeschiedenis”
bij Visit Kalmthout (nog een beperkte oplage, 20 euro)

naarskleed aantrok, voelde ik me groter dan ik werkelijk was. De lange rode toog reikte tot bijna op mijn schoenen, daarover werd het witte superplie met kant gedragen, altijd strak gesteven en vlekkeloos. Op hoogdagen moest alles extra verzorgd zijn — de koster controleerde zelfs of er geen kreuk in zat. Je leek wel even iemand belangrijker dan jezelf. Een van onze dagelijkse opdrachten begon nog vóór de mis: het aansteken van de kaarsen op het altaar. Met een lange koperen stok, waarin een dun lontje zat dat we voorzichtig in vuur staken, reikten we tot aan de hoge kandelaars. Even op de tippen van de schoenen, tong tussen de tanden, hopen dat de lont niet uitdoofde. En na de mis moest datzelfde ritueel in omgekeerde richting gebeuren, zachtjes doven zodat er geen rookpluim door de kerk trok. Een kaars die plots weer opflakkerde was reden voor een sombere blik van de koster. Maar misdienaar

zijn was veel meer dan kaarsen dragen of op tijd de bel luiden. We moesten ook Latijnse zinnen uit het hoofd leren. Begrijpen deden we ze amper, maar we spraken ze alsof we de paus persoonlijk assisteerden: *“Introibo ad altare Dei.”* – *“Ad Deum qui laetificat juventutem meam.”* – *“Dominus vobiscum, Et cum spiritu tuo.”* Tijdens de mis knielde we achter de communiebank, verstopt voor het zicht van de gelovigen, maar onze stem moest tot in de achterste banken van de kerk hoorbaar zijn. Dat was de instructie van deken Verbist: *“God begrijpt gefluisterd gebed, maar het volk niet.”* Het spannendste moment kwam bij de consecratie. Wij bedienden de belletjes, precies op het moment dat de priester de hostie of kelk omhooghield. Eén tel te vroeg, en je veroorzaakte bijna een hartstilstand bij de koster. Eén tel te laat, en je wist dat je de hele kerk had laten wachten. Soms belde iemand iets te enthousiast waarop niet één ingetogen klingel, maar een heel concert aan klokken klonk. Dan baden we dat de priester het als extra devotie interpreteerde. Natuurlijk bleef het jongenswerk, en dus ook ruimte voor ondeugendheid. Op hoogdagen durfden we het wierookvat nét iets te enthousiast rondzwaaien, tot de sacristie in een geurige mist lag. De eerste keren liep dat wel eens fout: de gloeiende kooltjes vielen op de mat, snel oprapen voor de koster kwam, met verbrande vingers tot gevolg. Om dat ‘professioneel’ te leren, had ik thuis een speelgoedemmertje met steentjes aan een koord gehangen. Na enkele dagen oefenen met ronddraaien lukte het perfecte ronddraaien en mocht ik met de oudere misdienaars mee het wierookvat bedienen. Ritueel én risico gingen hand in hand. Bij het klaarzetten van de miswijn moest er af en toe “voor kwaliteitscontrole” geproefd worden. Die wijn was eigenlijk niet te drinken. Als we te gul uit de ampullen in de kelk goten, kregen we eerst een scherpe blik van de priester, vervolgens duwde hij de ampulle resoluut omhoog, kennelijk vonden ook zij de miswijn niet de meest hemelse keuze. Nog zo’n kans op wat vermaak was de rondgang met de kwispel en het wijwatervat. Eerst doopten we de kwispel voorzichtig zodat de gelovigen slechts symbolisch besprenkeld werden. Maar zodra onze vrienden of familieleden

aan de beurt kwamen, konden we het niet laten de kwispel iets natter te maken. Eén keer gaf ik zo’n forse plens dat de hele rij moest lachen. De priester keek streng... maar knipoogde. Later fluisterde hij: *“God heeft soms meer aan vrolijkheid dan aan droogte.”* We leerden ook dat een misdienaar zijn gezicht moest kunnen ‘plooiën’ naar de gelegenheid. Bij een huwelijk glimlachten we ingetogen, alsof we begrepen wat liefde was. Dat zorgde trouwens vaak voor een extra fooi. Bij een uitvaart keken we ernstig en treurig. Met Pasen was er, zeker ook voor de misdienaars, de verplichte biecht. Officieel een moment van bezinning, in werkelijkheid een strategisch plan. Iedereen schoof spontaan aan bij de onderpastoor, hij was mild en discreet, je was na drie minuten terug buiten met twee weesgegroettes en een gerust hart. Deken Verbist daarentegen had vaak bijna geen biechtelingen. En wanneer het hem te stil werd, schoof hij het gordijntje van zijn biechtstoel opzij, kwam naar buiten en riep luid door de kerk: *“Kom hier maar*

Deken Verbist

(bijdrage van Paul Witters)

Monique en Alfons zorgen voor kerstsfeer in Beukenhof!

Sinds een viertal maanden woont Alfons Roosens in Beukenhof. Het zijn de eerste kerstdagen voor hem in het woonzorgcentrum. Samen met zijn echtgenote Monique Vander Veken zorgde hij ervoor dat ook in zijn nieuwe woonomgeving de kerstsfeer tot zijn recht komt. De speciale kerststal die in de gang van Beukenhof staat opgesteld werd jaren geleden door Alfons ineens geknutseld en mag best gezien worden. Monique zorgde op haar beurt voor de figuren die deel uitmaken van de kerststal, ze werden gekantklost!

Oude en vergeten beroepen van vroeger

Vandaag: Inkarnaat schilder (99)

Een inkarnaat schilder was iemand die objecten schilderde in inkarnaat. Inkarnaat is een vleeskleurig, lichtrood of roze kleur, ook gebruikt voor diverse tinten helder- of bloedrood, d.w.z., de huidskleur van een Europeaan of van dierlijk vlees. In de Middeleeuwen waren schilderijen zeldzaam. In de vroege Middeleeuwen is de Kerk de voornaamste opdrachtgever voor kunstobjecten. Het is dan ook niet verwonderlijk dat de ateliers waar deze voorwerpen ontstaan, zich vooral in kloosters bevinden. Toch zijn het in de meeste gevallen geen monniken die zich met de kunst bezighouden, maar gewone ambachtslieden. In de late Middeleeuwen hebben zij hun eigen werkplaatsen vooral in de steden. Hoe deze eruit zagen is moeilijk te zeggen, omdat er nauwelijks voorbeelden bekend zijn in de vorm van schilderijen of tekeningen.

“Hij zit op een krukje voor een ezel, met een pot verf in zijn linkerhand en een penseel in de rechter, schilderend op een stuk perkament dat aan de ezel is vastgeprikt. Naast hem op een laag bankje staan allerhande potjes met verf. Een tweede persoon houdt een voorbeeld op, terwijl rechts een schrijver aan het werk is. Behalve de schildersezels en de verftafel levert een heel vroege voorstelling als deze verder weinig informatie op over de ruimte”.

De assistenten van de schilder maakten de verf zelf. De ingrediënten kwamen van ver en waren dus erg duur. Voor de kleur van de menselijke huid wordt inkarnaat gebruikt. Dit is een mengsel van loodwit, koolzwart, azuriet, vermiljoen en meekrap. Zolang de schilder en zijn assistent zelf verf maakte werd van elke kleur slechts weinig gemaakt omdat de verf snel uitdroogde. Kommetjes en potjes van geglazuurd aardewerk werden gebruikt en, wanneer de kleuren daar tegen bestand waren, werden ze onder water gezet in een kruik of anders bedekt met geolied papier om uitdroging te voorkomen. Daarnaast werden de zogenaamde verfblaasjes gebruikt, gemaakt van stukjes koeien- of varkensblaas waarvan kleine zakjes werden gemaakt ter grootte van een walnoot, die met verf werden gevuld. Wanneer men de verf wilde gebruiken werd een kleine inkeping gemaakt waardoor de verf naar buiten kon worden geknepen. De behoefte aan een meer permanente verfcontainer ontstond halverwege de 19de eeuw.

(Bijdrage van Paul Witters, Dit oud beroep is in onze reeks nummer 99, nog één te gaan!)

Welke pils werd er in de Kalmthoutse cafés geschonken...deel 3

Wat is Chevalier Marin

- Chevalier Marin was een Belgische brouwerij, gevestigd in Mechelen (en met banden naar Brussel volgens sommige bronnen).
- De brouwerij had vroeger omvangrijke productie: vóór de fusies en stopzetting zou ze gerekend hebben tot de "grootste brouwers van het land".
- Uiteindelijk zijn de brouwactiviteiten stopgezet — de brouwerij bestaat niet meer in actieve vorm.

Geschiedenis & wat er bekend is

- De oorsprong gaat terug tot de 17^e eeuw: vanaf 1629 bestond er in de Befferstraat in Mechelen een brouwerij ("t Hoefijzer") die later samenging met of overging in Chevalier Marin.
- In 1890 werd Chevalier Marin overgenomen door de familie Van Diepenbeek, die ook een andere brouwerij bezat, waarmee de bedrijven werden samengevoegd
- Chevalier Marin produceerde pils/lagere-gistingsbieren.
- Tijdens de Eerste Wereldoorlog mocht Chevalier Marin, volgens sommige bronnen, als enige brouwerij in de Mechelse regio blijven produceren en door Duitse bezetting toegelaten
- In 1954 werd de brouwerij overgenomen door de Leuvense brouwerij Artois. Uiteindelijk werd de productie stilgelegd en de brouwerij ontmanteld in 1986.

Wat je kan verwachten vandaag

- Chevalier Marin-bieren bestaan tegenwoordig niet meer als actief merk (dus je vindt ze niet nieuw in de handel).
- Wel bestaan er verhalen en nostalgische verwijzingen, soms zijn oude flesjes of herinneringen bewaard gebleven onder bierliefhebbers/ verzamelaars
- Historisch gezien was het merk een belangrijke speler in de Belgische bierwereld, vooral in de regio Mechelen/ Brussel.

(bijdrage van Paul Witters)

De gemeentelijke Cultuurprijzen uitgereikt!

Vrijdag 12 december werden in het Kerktheater de gemeentelijke Cultuurprijzen 2025 uitgereikt. In aanwezigheid van burgemeester en schepenen opende voorzitter Gert Van Ginneken de druk bijgewoonde voorstelling. Het is de eerste maal, in de rijke Kalmthoutse cultuurgeschiedenis, dat een dergelijke avond plaatsvond. Dit op initiatief van de gemeentelijke Cultuurraad in samenwerking met de gemeentelijke dienst vrije tijd en communicatie. De genomineerden waren ingedeeld in vijf categorieën: verenigingen, jubilarissen, vrijwilligers, loopbaan en bijzondere prestaties. Na een woordje van cultuurschepers Silke

Lathouwers werden alle genomineerden één voor één voorgesteld, ondersteund door foto's en filmpjes. In de categorie "verenigingen" viel ook de VZW Heide vertelt in de prijzen. Onze vereniging werd in de kijker gezet voor het uitgeven van ons digitaal krantje "heide vertelt", maar zeker ook voor het succes dat wij hebben ge oogst met het uitgeven van ons boek "waar lijn 12 haar sporen achterliet". Een mooi maar droevig moment tijdens de avond, was de postume hulde voor Alain 't Kindt, de oprichter en bezieler van Cultuursmakers die op 24 november dit jaar overleed. Het werd een zeer geanimeerde avond met muziek gebracht door Bjorn Eriksson en orgelist Emmanuel Van Kerckhoven, twee genomineerde in de categorie bijzondere prestaties. De avond werd afgesloten door burgemeester Lukas Jacobs die het rijke culturele verenigingsleven van Kalmthout benadrukte.

(foto's genomen door onze huisfotograaf Paul Lion, boven onze medewerkers Paul Witters, Louis van den Buijs en Wim Kuypers. Op de tweede foto alle laureaten van de Cultuurprijzen)

Vandaag Kersthappening in Kalmthout

De Kalmthoutse handelaars zetten vandaag hun deuren open voor een koopzondag. Het is een initiatief van "Local Kalmthout" ondersteund door verschillende verenigingen en handelaars. Bezoek zeker de kerstmarkten die plaatsvinden in Heide en in Kalmthout centrum. Tijdens de dag is de "maatjestrein" present om de bezoekers gratis van de ene naar de andere locatie te brengen.

Ondertussen is op verschillende plaatsen in onze gemeente de kerstverlichting ontstoken en kan iedereen meegenieten van de kerstsfeer!

Uit de oude doos!

De foto hierboven geeft weer hoe een postkaart vroeger intensief werd gebruikt om mededelingen te doen. Op de foto de vijver achter het Kapelhof. De foto hiernaast toont het Kapelhof, wat er was naast het "kappelleke van Heide" op de Kapellensteenweg, afgebroken in de jaren '50. De vijver die we zien op de foto hierboven is er nog altijd, nu vooral te bereiken via de Hortentiadreef. In het Kapelhof, oorspronkelijk eigendom van de familie Van Damme, was nog vele jaren de Franstalige school "le Nid 'd Aiglons" gevestigd.

